



26.01.2019

Kongres Humanistyki: rozporządzenia MNiSW zagrażają podstawom badań w naukach humanistycznych

Rozporządzenia przygotowane przez MNiSW niosą bezpośrednią groźbę zmarnowania części dorobku humanistyki polskiej, w dalszej zaś perspektywie zagrażają przyszłości naszych nauk – ocenili w sobotę uczestnicy Nadzwyczajnego Kongresu Humanistyki Polskiej. Zapowiedzieli, że jeśli resort nauki nie odpowie na ich postulaty, podejmą bardziej zdecydowane działania, włącznie z akcją protestacyjną. MNiSW zapewnia, że w kluczowych rozporządzeniach do Konstytucji dla Nauki „humanistyka ma miejsce szczególne”.

W sobotę na Uniwersytecie Warszawskim odbył się Nadzwyczajny Kongres Humanistyki Polskiej. Został on zwołany przez przedstawicieli środowisk nauk humanistycznych, jego organizatorami były wszystkie komitety nauk humanistycznych PAN.

Uczestnicy Kongresu przyjęli uchwałę, w której wezwali Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego do wstrzymania się od wprowadzania w życie wydanych oraz przygotowywanych rozporządzeń do obowiązującej od października ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. „Niosą one bezpośrednią groźbę zmarnowania części dorobku humanistyki polskiej, w dalszej zaś perspektywie zagrażają przyszłości naszych nauk” – ocenili.

Zdaniem naukowców zdecydowanych zmian wymaga rozporządzenie dotyczące wskaźników kosztochłonności badań naukowych. „Drastyczne zmniejszenie współczynników kosztochłonności zagraża kontynuowaniu misji dydaktycznej i badawczej instytucji naukowych” – alarmują uczestnicy Kongresu. Ich zdaniem nowe wskaźniki uniemożliwiają włączenie w dyskusję międzynarodową badaczy z nauk humanistycznych.

Uczestnicy Kongresu krytycznie oceniają także zredukowanie listy dyscyplin naukowych w celu dostosowania jej do klasyfikacji OECD. „Redukcja ta zagraża istniejącym zespołom naukowym, instytucjom, grantom badawczym. Utrudnia prowadzenie badań interdyscyplinarnych, kluczowych dla rozwoju współczesnej nauki” – wskazano w uchwale. Naukowcy wystąpili o jak najszybszą nowelizację tej klasyfikacji w ścisłej konsultacji z komitetami naukowymi PAN oraz towarzystwami naukowymi i stowarzyszeniami badawczymi.

W uchwale zaznaczono także, że kryteria cytowalności oraz miejsca publikacji nie mogą być podstawowym wyznacznikiem wartości badań naukowych. „Konieczne jest zapewnienie reguł ewaluacji w dziedzinie nauk humanistycznych, których metodyka uwzględni specyfikę tej dziedziny. Sprzeciwiamy się deprecjacji i dyskryminacji badań naukowych prowadzonych w języku polskim oraz marginalizacji krajowych wydawnictw i czasopism” – napisali naukowcy. Wskazali, że oczekują m.in. ustalenia wartości punktowej monografii wydawanych w wydawnictwach krajowych na poziomie minimum 75 proc. punktów monografii międzynarodowych.

Uczestnicy Kongresu poinformowali, że oczekują odpowiedzi MNiSW w ciągu 30 dni. „W razie braku takiej odpowiedzi zmuszeni będziemy podjąć dalsze, bardziej zdecydowane działania włącznie z akcją protestacyjną” – oświadczyli.

W komunikacie opublikowanym w przeddzień Kongresu MNiSW zapewniło, że „w kluczowych rozporządzeniach do Konstytucji dla Nauki humanistyka ma miejsce szczególne”.

„Świadczy o tym spłaszczenie skali kosztochłonności, a także wprowadzenie do wykazu czasopism – obok wskaźników bibliometrycznych – dwuetapowej oceny eksperckiej. Ukłonem w kierunku humanistów jest także zasada, zgodnie z którą publikacje o największej wartości mają taką samą punktację, bez względu na to, czy dotyczą nauk o zdrowiu czy nauk humanistycznych” – wskazał resort nauki. Dodał, że nowe rozporządzenia „to reakcja na postulaty, które pojawiły się w przestrzeni publicznej”.

Resort przekonywał m.in. że kryteria ewaluacyjne są dostosowane do humanistyki i nauk społecznych, a ostateczny kształt rozporządzenia w sprawie kosztochłonności zwiększa wskaźniki dla nauk humanistycznych i społecznych. Ministerstwo zapewnia również, że nowy podział dyscyplin nie zagraża finansowaniu badań. „Nowa systematyka dziedzin i dyscyplin naukowych nie oznacza, że dany obszar badań naukowych ulega likwidacji. Poszczególne dyscypliny zostały podzielone w ramach innej niż dotychczasowa systematyki, ale wszystkie dotychczasowe dyscypliny zostały uwzględnione w ramach nowego podziału np. poprzez konsolidację” – czytamy w komunikacie MNiSW.

W ostatnich dniach zaniepokojenie nowymi rozporządzeniami wyrażał także rzecznik praw obywatelskich Adam Bodnar. W piśmie do wicepremiera, ministra nauki Jarosława Gowina rzecznik ocenił, że nowe zasady ustalania listy czasopism naukowych nie uwzględniają specyfiki nauk humanistycznych, bowiem badania dotyczące tego obszaru często mają charakter lokalny. O ile więc ich wyniki mają bardzo istotne znaczenie w perspektywie polskiej, o tyle w bardzo ograniczonym zakresie mogą być przedmiotem zainteresowania zagranicznych czasopism naukowych uwzględnionych w rozporządzeniu.

Zdaniem Bodnara zaproponowane rozwiązania przede wszystkim „wpłyną na ograniczenie możliwości awansu naukowego młodych naukowców, którzy – z uwagi

na przedmiot prowadzonych badań i brak możliwości publikowania ich wyników w czasopismach z listy ministerialnej – zostaną wykluczeni z grona osób mogących uzyskać stopień naukowy doktora czy doktora habilitowanego”.

W piątkowym komunikacie MNiSW zapewniło, że humaniści prowadzący badania naukowe na styku kilku dyscyplin nie muszą się obawiać, że ich artykuł nie będzie poddany ocenie, jeśli zostanie opublikowany w czasopiśmie przypisanym do innej dyscypliny niż ewaluowana. „W rozporządzeniu zrezygnowano z limitu, który dopuszczał do oceny jedynie maksymalnie 20 proc. takich publikacji” – zaznaczyło ministerstwo.

Do pobrania:

- [Uchwała_Kongresu_Nauk_Humanistycznych_26.01.2019.pdf](#)

Linki:

- <http://pth.net.pl/aktualnosci/229>
- <http://konstytucjadlanauki.gov.pl/konstytucja-dla-humanistyki-czyli-caly-pakiet-korzysci-dla-humanistow>

Słowa kluczowe: MNiSW, humanistyka, kongres, Konstytucja dla Nauki